

Развий силните страни на децата!

*Поредица за семейните
отношения*

Semeistvo.bg
ТВОЯТА НАЙ-ДОБРА ИНВЕСТИЦИЯ

Развий силните страни на децата

от Стоян Георгиев

Semeistvo.bg
Тук ета най-ценна информация

Copyright © 2018. Semeistvo.bg.

Може да се споделя, като се цитира източника. За повече информация пишете на stoian.georgiev@semeistvo.bg.

За Semeistvo.bg:

Екипът на Semeistvo.bg имаме за наша мисия през следващите пет години да достигнем 50 000 български семейства с образователните ни програми и да им помогнем да изградят удовлетворяващи семейни отношения.

Ако посещавате за първи път сайта ни, не пропускайте да се абонирате за актуални новини и полезна информация в сферата на семейните отношения оттук:

www.semeistvo.bg/стани-абонат

Едно от най-често срещаните неразбирания по отношение развитието на децата е **формирането на тяхната личност**.

Ето защо, родителите могат да станат обект на неоснователни критики, хвърляне на обвинения и дори презрително отношение...

... просто заради факта, поведението на децата им не пасва на общоприетите норми.

Последствията от подобно отношение спрямо родителите са:

- чувството на вина;
- ниското самочувствие и дори
- появата на депресия... съпътстващи родителите.

Те си задават отново и отново тези трудни въпроси:

“Добър родител ли съм?”,

“Справям ли се както трябва?” ...

... или поставят неверни заключения от сорта на:

“Аз съм просто един провал!”

Ще бъдем крайно нечестни с фактите, ако отречем, че криза в родителството съществува по принцип, но това не бива да става за сметка на хилядите загрижени майки и бащи, които плащат огромна цена за благоуспяването на техните семейства.

Нека не забравяме, че една личност е резултат и сложна синергия от взаимодействието на различни формиращи влияния, като:

- темперамент;
- семейна среда;
- обкръжение;
- предпочитания в околната среда;
- лични избори;
- преживени травми;
- социални влияния;
- модалност;
- интелект и мн. други.

Децата са много по-сложни създания, отколкото сме си представяли, а поведението им не може да бъде винаги стандартно и предвидимо!

Именно върху тези личностни специфики ще фокусираме вниманието си в този безплатен ресурс.

Откриването на силните страни на децата е един от въпросите, които засягам в моята книга **“30 въпроса от родителството”**.

Още не си взел книгата?

Последвай този линк за по-подробна информация:

<https://semeistvo.bg/30-въпроса-от-родителството>

Ако познаваш и насърчаваш силните страни на твоето дете, ти:

- ще намалиш ежедневния стрес;
- ще донесеш на детето и на себе си повече спокойствие и увереност;
- ще намалиш сблъсъците и несъгласията у дома;
- ще преживееш истинско удовлетворение като родител;
- ще спомогнеш за по-пълноценна реализация на детето си.

Първоначално тази стратегия за откриване на силните страни на децата беше споделена с посетителите на “Семеен семинар 2018”, като след това взехме обратна връзка и подобрихме предложените инструменти, обединявайки ги в пет основни стъпки:

Стъпка №1: Открий темперамента на детето си;

Стъпка №2: Идентифицирай уникалния му дизайн;

Стъпка №3: Опиши индивидуалните особености;

Стъпка №4: Разпознай неговата “тъмна страна”;

Стъпка №5: Изготви личностен профил на детето.

Нека да преминем по-подробно през всяка една от стъпките, като твоята крайна цел ще бъде да изготвиш индивидуален профил със спецификите на твоя син или дъщеря, за да ги опознаеш по-добре.

Готови ли сте?

Нека да започнем - виж следващата страница и чети внимателно!

Стъпка 1:

Открий темперамента на детето

Класическият модел на темпераментите (макар и условно) обособява човешкото поведение в четири категории:

- *сангвиник*;
- *холерик*;
- *меланхолик*;
- *флегматик*, като тези категории преливат една в друга с един доминантен темперамент.

Деца се развиват в контекст, а не еднопосочно. Всяко дете има свой неповторим и уникален дар/тип поведение, които го отличават от останалите.

За целите на настоящата статия съм избрал модела DISC на темпераментите, разработен от компанията Carlson Learning, предназначена да помогне на другите да разбират по-добре себе си и останалите.

Този осъвременен модел осигурява доста повече вариации и възможности да опознаем по-точно склонностите в човешкото поведение.

Два от типовете темпераменти са ориентирани към хората, а други два – към задачите.

Като начало, разгледай *Приложение 1* и *Приложение 2* в края на този ресурс, след което се опитай да определиш кой според теб е водещият тип поведение от описаните (*доминиращ, вдъхновяващ, улегнал, съзнателен*) на твоето дете.

По този начин ще разбереш кой е типичният начин на поведение за детето. Помисли и си запиши кои са положителните страни на този тип темперамент според теб.

Стъпка 2:

Идентифицирай
уникалния дизайн на
детето

Личното ми мнение е, че всеки човек е надарен още от утробата на майка си с уникален модел (дизайн) от определени мотивационни особености, компетенции и дарби. Тези дарби са предназначени да донесат изключително удовлетворение в нашия живот, взаимоотношения и работа.

Моделът е описан по много подходящ начин от един съвременен автор – Артър Милър и наречен от него MAP. Според изследователя ние не трябва да се стремим да се превърнем в нещо под външен натиск – ние вече имаме у себе си (в семенна форма) вътрешните ни мотивационни особености, които трябва да бъдат открити, насърчени и да им се осигури подходяща среда за проявление.

Милър защитава тезата, че не можеш да бъдеш всичко, което си поискаш – **ти трябва да откриеш онова, за което си създаден**. Откривайки себе си, ти ще бъдеш самомотивиран и отдаден на житейската си мисия.

Можеш ли да си представиш как това разбиране ще повлияе върху децата ти, ако им помогнеш да открият и разберат по-добре себе си?

Именно това е целта на *Приложение 3* - да отговориш на три въпроса, които ще ти помогнат да осъзнаеш силните страни на детето и неговия/нейния комплект с мотивационни особености.

Ето въпросите:

Въпрос 1: Припомни си и обобщи постиженията на детето;

Въпрос 2: Опиши по-подробно какво е направило то;

Въпрос 3: Направи опис на повтарящите се теми на успех.

Използвай *Приложение 3*, за да зададеш тези въпроси на сина или дъщеря си, като опишеш по-подробно отговорите и използваш своите собствени наблюдения.

Стъпка 3:

Опиши индивидуалните особености на детето

Освен темперамента са налице и още редица индивидуални особености, които би било подходящо да се вземат предвид. Ето някои от тях:

Модалност

Модалността представлява начинът, по който личността възприема най-ефективно информацията. Съществуват следните видове модалност: визуална, аудио, тактилна и кинестетична.

Предпочитания в околната сред

Според проучване на д-р Рира и Кенет Дън съществуват 21 фактора в околната среда, които са свързани с ученето и с конкретни особености на отделните индивиди.

Основните фактори са **светлина, звук и дизайн на стаята**.

Многогранна интелигентност

Концепцията за многогранната интелигентност е развита от д-р Хауърд Гарднър, който твърди, че съществуват поне седем вида интелект:

- Лингвистична интелигентност
- Натуралистична интелигентност;
- Логико-математическа интелигентност;
- Пространствена интелигентност;
- Телесно-кинестетична интелигентност;
- Музикална интелигентност;
- Екстровеертна интелигентност (вградена способност за изграждане на взаимоотношения);
- Интровертна интелигентност (познава добре себе си).

Използвай Приложение 4, за да опишеш колкото се може повече индивидуални особености на детето, за които се сещаш.

Стъпка 4:

Разпознай "тъмната страна" на детето

Да си го кажем направо – нашата естествена склонност не е да вършим добро, а точно обратното.

Всеки индивид има както положителни страни, така и *негативни личностни тенденции*, които могат да попречат при изпълнението на личната му мисия. Поради тази причина е жизнено необходимо да дефинираме тази страна, да разпознаем проявленията ѝ и да изготвим стратегия за подобрене.

Какво представлява “тъмната страна”?

С няколко изречения: Това е нашето повредено АЗ, проявяващо се в резултат от склонностите на човешката природа (по принцип), семейната среда, в която сме били отгледани, нашите личностни особености, ценности и философия за живота, социална среда и др.

Много често, нашите негативни склонности се проявяват като противоположност на темперамента ни, тъй като останалите положителни характеристики “не ни идват отвътре”. За да можем да ги осъзнаем, ние трябва да получим обратна връзка от околните!

Именно в тази посока е разработено и Приложение 5. Използвай го, за да маркираш индивидуални негативни страни от DISC-модела, които не са характерни за детето ти.

След това опиши и най-често срещаните негативни проявления в живота на твоето дете.

Стреми се да не действаш от предубеденост.

Стъпка 5:

Изготви личностен
профил на детето

Поздравления!

Ако си следвал/а стъпките по-горе, вече би трябвало да си доста по-напред в опознаването на положителните страни и мотивационните особености на твоето дете.

Тази последна и най-важна стъпка ще ти помогне да се фокусираш върху най-важното:

Да опишеш силните страни на детето си на една страница!

По този начин ще си осигуриш бърз достъп до неговите личностни особености, особено в моменти, когато не го разбираш или се колебаеш как да постъпиш.

Попълни Приложение 6 и се убеди, че го съхраняваш на удобно място. Можеш да преминеш през същия процес отново, ако имаш повече деца.

Успех!

Откриването на силните страни на децата е един от въпросите, които засягам в моята книга **“30 въпроса от родителството”**.

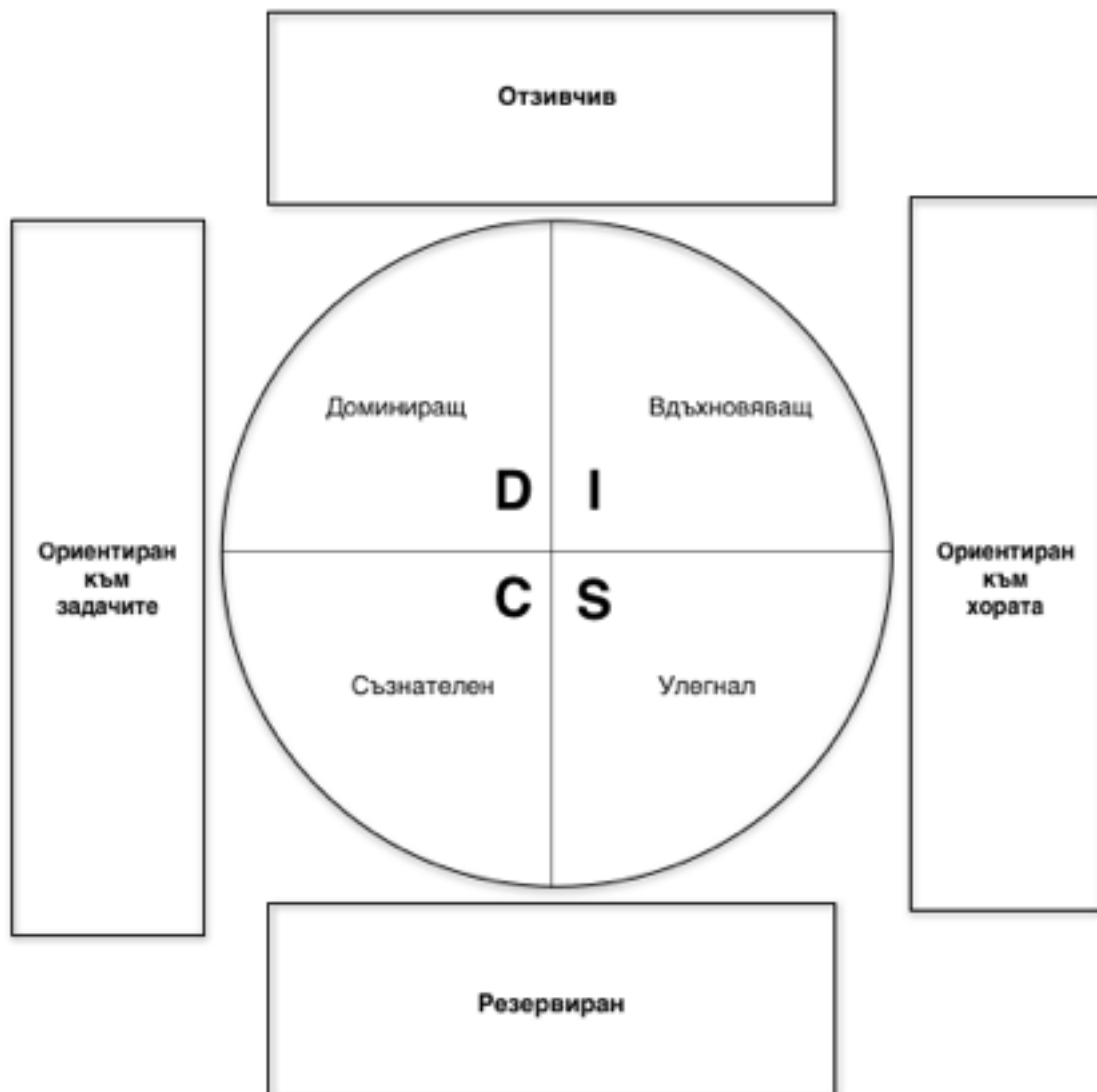
Още не си взел книгата?

Последвай този линк за по-подробна информация:

<https://semeistvo.bg/30-въпроса-от-родителството>

Приложение 1

Моделът DiSC®

Децата се развиват в контекст, а не еднопосочно. Всяко дете има свои уникални особености, които го отличават от останалите. Един от начините да разберем по-добре децата е моделът на компанията "Carlson Learning" и моделът DiSC. Два от типовете темпераменти са ориентирани към хората, а два - към задачите.

Приложение 2

ДИНАМИЧНИЯТ ДАНИ

- отзивчив към околните;
- ориентиран към задачите;
- властен и контролиращ;
- обича предизвикателствата;
- харесва промените;
- съревнователен;
- активен;
- предизвиква авторитетите.

D

I

ВДЪХНОВЯВАЩАТА ВАЛЯ

- отзивчива към околните;
- харесва забавленията;
- обича да помага;
- говори повече от обичайното;
- често е сред хората;
- популярна сред другите;
- положително настроена.

C

S

СЪЗНАТЕЛНАТА СТЕФИ

- ориентирана към задачите;
- резервирана;
- Чувствителна е към мнението на другите;
- Склонна е към перфекционизъм;
- Умее да състрадава;
- Изпълнителна и съзнателна.

УЛЕГНАЛИЯТ ЮЛИ

- Резервиран;
- Ориентиран към хората;
- Стреми се да разрешава конфликтите с мир;
- Любезен и мил;
- Сдържа своите емоции;
- Много е търпелив.

Приложение 3

Как да открием своя уникален дизайн!

(Опростен въпросник по модела на Артър Милър)

Стъпка 1: Припомни си и обобщи своите постижения.

Погледни назад в живота си и си спомни нещата, които смяташ, че си свършил/а добре и са ти донесли някакво удовлетворение. Опитай се да посочиш поне осем такива.

Напиши кратко резюме на всяко постижение.

Стъпка 2: Опиши подробно какво си постигнал/а.

Избери поне четири постижения, които са били особено важни за теб.

Стъпка 3: Направи опис на повтарящите се теми.

Направи опис на темите, които се повтарят в основните постижения и ги запиши в резюме.

Други вътрешни фактори

Модалност

Визуална модалност - възприема най-добре, когато гледа, обича четенето, да си записва и предпочита тиха среда;

Слухова модалност - възприема най-добре, когато говори с някого и слуша. Не обича писането, отегчава се от безредието, често задава въпроси;

Тактилна модалност - възприема най-добре, когато докосва и прави неща;

Кинестетична модалност - учи се най-добре, когато е в състояние на движение.

Предпочитания в средата

Според проучване на д-р Рира и Кенет Дън, съществуват 21 фактора в околната среда, които засягат ученето и са свързани със специфични особености на отделните индивиди. Основни фактори са:

- светлина;
- звук;
- дизайн на стаята.

Многогранна интелигентност

Според д-р Хауърд Гарднър съществуват поне 7 вида интелигентност (вместо популярната идея за само един), които той разглежда като различни видове вродени способности за адаптация към определен вид среда:

- лингвистична интелигентност;
- природна интелигентност;
- логико-математическа интелигентност;
- пространствена интелигентност;
- телесно-кинестетична интелигентност;
- музикална интелигентност;
- интелигентност за изграждане на взаимоотношения;
- интровертна интелигентност.

Емоционално състояние

Миналия опит, преживявания и травми, предизвикват *силни усещания*, които създават *по-изострени рекации* при подобни ситуации.

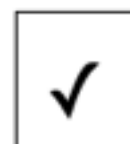
Стил на учене

Начинът, по който децата процесират информацията след възприемането чрез сетивата:

Организатори - Откриватели - Вдъхновители - Изпълнители

Приложение 5

“Тъмната страна” на детето

D

I

C

S

Повреденото АЗ, проявяващо се в резултат от:

- склонностите на човешката природа;
- семейната среда, в която сме били отгледани;
- нашите личностни особености;
- ценности и философия за живота;
- социална среда и др.

Примерни проявления:

- Осъдително отношение към другите - забележки, обиди, квалификации;
- Презрение;
- Прехвърляне на вина;
- Гневни реакции и вербално насилие;
- Отдръпване (сърдене) в резултат на натрупани емоции, като срам, вина, страх, отхвърляне;
- Завист;
- Пожелание, алчност, похот;
- Огорчение и нараняване.

Личностен профил на.....

<u>МОДАЛНОСТ</u>	<u>УНИКАЛЕН ДИЗАЙН</u>	<u>ТЕМПЕРАМЕНТ (DISC)</u>
<u>ПРЕДПОЧИТАНИЯ В СРЕДАТА</u>		<u>МНОГОСТРАННА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ</u>
<u>ЕМОЦИОНАЛНО СЪСТОЯНИЕ</u>		<u>ВЪЗРАСТОВИ ОСОБЕНОСТИ</u>
	<u>"ТЪМНА СТРАНА"</u>	

Откриването на силните страни на децата е един от въпросите, които засягам в моята книга **“30 въпроса от родителството”**.

Още не си взел книгата?

Последвай този линк за по-подробна информация:

<https://semeistvo.bg/30-въпроса-от-родителството>